

Chapter 06

Community of Practice in Uralic Studies (COPIUS), www.copius.eu

Introduction to Mari

Jeremy Bradley, jeremy.moss.bradley@univie.ac.at

Last updated 18 January 2024

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Grammar

1. Verb stem

Conjugation I: -C, -y, -ÿ

тол- 'to come'

> толаш

луд- 'to read'

> лудаш

лий- 'to be(come)'

> лияш /lijaš/

йÿ- 'to drink'

> йÿаш

шy- 'to arrive'

> шуаш

Clitic -ат 'also', A-Suffix

юм 'horsehair worm'

> юмат

юмо 'god'

> юмат

Infinitive -аш, A-Suffix

1. Verb stem

Conjugation II : -Е (-е ~ -о ~ -ö)

толо- 'to steal'

> толаш

ыште- 'to do'

> ышташ

кае- /каје-/ 'to go'

> каяш /кајаš/

үдö- 'to sow'

> үдаш

пуо- 'to give'

> пуаш

Clitic -ат 'also', A-Suffix

юм 'horsehair worm'

> юмат

юмо 'god'

> юмат

Infinitive -аш, A-Suffix

2. Imperative

Conjugation I: -C, -y, -ÿ, 2Sg: zero ending

тол- 'to come'

> тол!

луд- 'to read'

> луд!

лий- 'to be(come)'

> лий!

йÿ- 'to drink'

> йÿ!

шy- 'to arrive'

> шy!

2. Imperative

Conjugation I: -C, -y, -ÿ, 2Sg: zero ending

лект- 'to go, to leave'

> лек!

мушк- 'to wash'

> муш!

кочк- 'to eat'

> коч!

шинч- 'to sit down'

> шич!

воз- 'to lie down'

> воч!

-КТ- > -К-

-ШК- > -Ш-

-ЧК- > -Ч-

-НЧ- > -Ч-

-З- > -Ч-

2. Imperative

Conjugation I: -C, -y, -ÿ, 2Sg: zero ending

Шич! Коч! Йÿ!

2. Imperative

Conjugation II : -E (-e ~ -o ~ -ö), 2Sg: zero ending

толо- 'to steal'

> толо!

ыште- 'to do'

> ыште!

кае- /каје-/ 'to go'

> кае! /каје/ ~ кай!

үдө- 'to sow'

> үдө!

пуо- 'to give'

> пу! (пуо!)

2. Imperative

Conjugation I: -C, -y, -ÿ, 2Pl: -за ~ -ca (unstressed!)

тол- 'to come'

> толза!

луд- 'to read'

> лудса!

лий- 'to be(come)'

> лийза!

йÿ- 'to drink'

> йÿза!

шy- 'to arrive'

> шуза!

After vowels,
sonorants (e.g. м, р)

After obstruents
(e.g. д, ш)

2. Imperative

Conjugation I: -C, -y, -ÿ, 2Pl: -за ~ -са (unstressed!)

лект- 'to go, to leave'

> лекса!

мушк- 'to wash'

> мушса!

кочк- 'to eat'

> кочса!

шинч- 'to sit down'

> шичса!

воз- 'to lie down'

> вочса!

-КТ- > -К-

-ШК- > -Ш-

-ЧК- > -Ч-

-НЧ- > -Ч-

-З- > -Ч-

2. Imperative

Conjugation I: -с, -у, -ӱ, 2Pl: -за ~ -са (unstressed!)

Шичса! Кочса! Йӱза!

2. Imperative

Conjugation II : -E (-e ~ -o ~ -ö), 2Pl: -за (unstressed!)

толо- 'to steal'

> **толыза!**

ыште- 'to do'

> **ыштыза!**

кае- /каје-/ 'to go'

> **кайыза!**

үдө- 'to sow'

> **үдыза!**

пуо- 'to give'

> **пуыза!**

1. Verb stem

тергаш 'to examine' – Conjugation I, II?

*терг!

терге! > **Conjugation II**

3. Comparative form of adjectives and adverbs

-рак

Positive		Comparative	
сай	good		better
мотор	beautiful		more beautiful
шүкө	much, many		more
вашке	quickly, quick		more quickly, quicker

3. Comparative form of adjectives and adverbs

-рак

Positive		Comparative	
сай	good	сайрак	better
мотор	beautiful	моторрак	more beautiful
шуко	much, many	шукырак	more
вашке	quickly, quick	вашкерак	more quickly, quicker

Words and word usage

1. үстембак(е) ‘onto the table’

үстел ‘table’

+ үмбаке ‘onto’

= үстембаке

2. полшаш 'to help'

Серге, <u>мылам</u> пашам ышташ <u>полшо!</u>	Serge, help me work!
Эмма, <u>мыланна</u> марий йылмым тунемаш <u>полшо!</u>	Emma, help us learn Mari!

3. Constructions with кӱлаш (-ам)

Ивуклан книга <u>кӱлеш</u> .	Ivuk needs a book.
Ивук, Анук, тыланда мо <u>кӱлеш</u> ?	Ivuk, Anuk, what do you need?
Туныктышо-влак <u>кӱлыт</u> .	Teachers are needed.
Ивук француз йылмым тунемеш. Тудлан французла шуко лудаш да кутыраш <u>кӱлеш</u> .	Ivuk is learning French. He should read and speak French a lot.
Йоча-влаклан урокым ышташ <u>кӱлеш</u> .	The children have to do homework.

'to be needed'

'to have to'

4. Telling time

Кандаш шагат.	(It's) eight o'clock.
Кандаш шагат эр.	(It's) eight a.m.
Кандаш шагат кас.	(It's) eight p.m.
Куд шагатат (кудытат) лучко (латвич) минут.	(It's) a quarter after six.
Кудытат (куд шагатат) пеле.	(It's) half past six.
Лучко минут гыч лу шагат лиеш. Лу шагат марте лучко минут (кодын). Лучко (латвич) минутде лу.	(It's) a quarter to ten.
Латкок шагат. Кечывал.	(It's) twelve o'clock. (It's) noon.
Латкок шагат (коло ныл шагат). Пелйүд.	(It's) twelve o'clock midnight (It's) midnight.

5. Dative in temporal expressions

Шым <u>шагатлан</u> тол!	Come at seven o'clock!
Шым шагатат <u>пелылан</u> кын'елза.	Get up at seven thirty.
Лу минутде ныл <u>шагатлан</u> толам.	I will come at ten to four.
Кум <u>кечылан</u> олаш каем.	I am going to the city for three days.
ик <u>кечылан</u> паша	work for one day
<u>Каслан</u> ямдыле!	Prepare it (have it ready) by evening.

'at ...'

temporal limit

б. да, а, ден

да 'and'

< Chuvash

ден 'and'

< дене 'with'

а 'and; but'

< Russian

6. да, а, ден

Елу ден Серге ✓
марий ден ватыже ✓
издер ден ече ~
Мый толам ден урокым ыштем. ✗

Елу да Серге ✓
марий да ватыже ~
издер да ече ✓
Мый толам да урокым ыштем. ✓

Мый каем, а тый толат

7. кызыт, ынде 'now'

Мый кызыт книгам лудам.	I'm reading a book (right) now.
Ынде мый тидым умылем.	I understand this now.'

Text

Эрдене

- Елу: – Эчан, Ануш, вашкерак кын'елза! Шым шагат шуын. Вашкыза!
- Эчан: – Кын'елына, кын'елына, авай.
- Елу: – Шүргыдам мушса да кочкаш шичса.
- Эчан: – Йөра, йөра.
- Елу: – Эчан, үстембаке погаш полшо: киндым шул, совлам, күзым ямдыле.
- Серге: – Йоча-влак, айста ынде кочкаш шинчына.
- Елу: – Серге, тый мыняр шагатлан паша гыч толат?
- Серге: – Мый таче визытат пелылан пашам пытарем.
- Елу: – Тугеже тый кастене Анушым йочасад гыч нал. Мыланем библиотекекыш каяш күлеш.
- Серге: – Йөра, налам. Ну, йоча-влак, ямде улыда?
- Эчан: – Ямде, ямде.
- Елу: – Тугеже, айста каена.

Exercises

15.

Мый 7 (шым) шагатлан кын'елам.

Вара шўргым мушкам да кочкаш шинчам.

7:30 (шым шагатат пелылан) пашаш каем.

Мыйын пашам мыланем келша.

Кастене мый библиотекекыш каем,
книгам налам да индеш шагат марте лудам.

